

S0040	ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน ออนไลน์ในโทรศัพท์ของผู้บริโภคในตลาดกระบี่ กรุงเทพมหานคร	ปฐนิกา โทพิลา ทศวรรณ มหาเรือนขวัญ	409
S0041	การพยากรณ์อนุกรมเวลาด้วยวิธีคลาสสิก ปริมาณการส่งออกสินค้าประเภทนมขบเคี้ยว	ธนวิญญ์ งามประเสริฐ อัศวิน เสนีชัย พิศุทธิ์ ตั้งเด่นชัย	418
S0042	ตัวแบบการพยากรณ์ปริมาณการส่งออกถุงมือยาง สำหรับการตรวจโรค กรณีศึกษา บริษัทผลิตถุงมือแห่งหนึ่ง, กรุงเทพมหานคร	ฉัตรชัย ศรีวิไล อัศวิน เสนีชัย พิศุทธิ์ ตั้งเด่นชัย	440
S0043	การประยุกต์ใช้แนวคิดสินในการปรับปรุงกระบวนการ จัดซื้อ กรณีศึกษา บริษัทผลิตเครื่องตัดกระแสไฟแห่งหนึ่ง ในจังหวัดนครปฐม	ตะวัน อาจยัง อัศวิน เสนีชัย พิศุทธิ์ ตั้งเด่นชัย	459
S0044	แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้จัดทำบัญชีธุรกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมในยุคโลกาภิวัตน์	พลกฤต โสลาพากุล ฐิตาภรณ์ สินจรรย์ศักดิ์	475
S0045	สถิติและกิจกรรมการฝึกสถิติในเด็ก	สุกานดา รัศมีภัก	491
S0046	เครื่องมือทางการจัดการ: Balance Scorecard	ณรงค์ธรรม กาญจนานุกุลพงศ์ อนันต์ ธรรมชาลย์	502
S0047	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน	ณัฐธินา ทองสุกเจริญ	515

S0044: แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้จัดทำบัญชีธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในยุคโลกาภิวัตน์

DEVELOPMENT COMPETENCY OF SMALL AND MEDIUM BUSINESS ACCOUNTANTS IN GLOBALIZATION ERA

พลกฤต โสลาพากุล¹ วิฐาภรณ์ สีนจตุรงค์²

¹ หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

² อาจารย์ประจำ คณะบัญชี ผู้อำนวยการหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต

บทคัดย่อ

ปัจจุบันเศรษฐกิจได้มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ดังนั้น นักบัญชีในยุคนี้จึงมีการขยายบทบาทออกไปจากความรู้เดิมที่เคยมีไปสู่วิชาชีพที่ช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับองค์กรมากขึ้น โดยนักบัญชีจะต้องมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน สำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมก็ไม่ได้แตกต่างจากธุรกิจขนาดใหญ่จะต้องอาศัยบริการของนักบัญชีเช่นเดียวกัน เพราะในสภาพแวดล้อมปัจจุบันนักบัญชีสามารถช่วยผู้บริหารได้ทุกด้านในการบริหารธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ และสามารถทำงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางธุรกิจได้คุ้มค่า โดยธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ประสบความสำเร็จจะอาศัยข้อมูลทางการเงินเป็นแนวทางในการบริหารธุรกิจ ข้อมูลทางการเงินจะช่วยผู้ประกอบการในการวางแผน ตัดสินใจ และควบคุมการดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ต้องอาศัยความสามารถจากการใช้สติปัญญาความรู้ของบุคลากรในองค์กรกับทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีอยู่ รวมถึงผู้จัดทำบัญชีจึงจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์แปลกใหม่ เพื่อดำรงอยู่อย่างมีคุณภาพ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะ สำหรับการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ให้มีความสามารถในการปรับตัว รวมไปถึงการนำความรู้ในเนื้อหาและทักษะมาประยุกต์ใช้ในการปรับเปลี่ยนความรู้เหล่านั้นให้เข้ากับเป้าหมายที่ก่อประโยชน์และสร้างสรรค์รวมถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามเนื้อหาของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น สมรรถนะของผู้จัดทำบัญชีธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในยุคโลกาภิวัตน์ ประกอบไปด้วย 1) การใช้โปรแกรมบัญชีและโปรแกรมทางธุรกิจ 2) ความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ทางการทำบัญชี 3) ทักษะความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี และ 4) จรรยาบรรณ ซึ่งจะช่วยให้การเงินที่จัดทำนั้นมีความถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจน สมบูรณ์การวางแผนในการปฏิบัติงานเป็นไปตามขั้นตอน และสามารถทำให้การปฏิบัติงานรวดเร็วทันเวลาที่กำหนด ทำให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดหมายสำเร็จ และสามารถทำให้ นักบัญชีประสบความสำเร็จในวิชาชีพบัญชีสมรรถนะนักบัญชีในยุคโลกาภิวัตน์

คำสำคัญ: สมรรถนะ ผู้จัดทำบัญชี ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โลกาภิวัตน์

Abstract

Currently, the economy has changed into the globalization era. Therefore, accountants in this era are expanding their roles from previous responsibilities to roles that add more value to the organization. The accountants must have competences that are in line with the changing circumstances

of the present. For small and medium businesses, it is no different from large businesses that require the services of an accountant as well. Because in today's environment, accountants can help executives in all aspects of business management to be successful and able to perform work that is worthwhile for the benefit of the business. Successful small and medium sized businesses rely on accounting information as a guideline for business management. Accounting information will assist the operator in planning, making decisions and controlling the operations towards goals. Therefore, SMEs businesses must rely on the ability to use the intelligence of the personnel in the organization with other available resources, including accountants must adapt to new situations to maintain quality Must be a person with knowledge and skills for coping with this change to have the ability to adapt. Including the application of content knowledge and skills to adapt that knowledge to useful and creative goals, including continuous learning according to the content of changing situations. Therefore, the Competency of Small and Medium Business Accountants in Globalization Era, consisting of 1) using accounting and business programs 2) Creativity and innovation in accounting 3) Knowledge of professional accounting and 4. Ethics. Such competences will help the financial statements prepared to be accurate, complete, clear, and complete planning in accordance with the procedures and can make the operation speedy within the specified time achieve the goal to achieve the goal and can enable accountants to succeed in the accounting profession, accountant competency in the globalization era.

Keywords: Competency, Accountant, Small and Medium Business, Globalization

บทนำ

ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprise หรือ SMEs) มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะการขยายตัวของอัตราการเติบโตของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) โดย SMEs เป็นธุรกิจที่สร้างมูลค่าเพิ่มแก่ระบบเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างมหาศาล ทั้งในแง่ของการสร้างงาน การสร้างรายได้ เป็นทั้งผู้ผลิต และผู้ให้บริการ ก่อให้เกิดรายได้กับชุมชน และประเทศ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. 2562) และยังเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาคอขวดของประเทศไทย ซึ่งมีสัดส่วนสูงถึง 43% ของ GDP ทั้งประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2562) ตั้งแต่ปี 2557 จนถึง 2561 มูลค่า SMEs ของไทยเติบโตจาก 5.2 ล้านล้านบาท เป็น 7 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นอัตราการเติบโต 35% โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยถึง 7% ต่อปี นอกจากนี้ อัตราส่วนของ SMEs ต่อ GDP ในประเทศก็เพิ่มขึ้นจาก 39.8% ในปี 2557 เป็น 43% ในปี 2561 รวมถึงอัตราส่วนของ SMEs นั้นมีความสำคัญที่มีการเติบโตจนมีขนาดใกล้เคียงกับขนาดวิสาหกิจขนาดใหญ่ ซึ่งมีสัดส่วน 43.1% ของ GDP ทั้งประเทศ

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ได้สำรวจข้อมูลธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (เอสเอ็มอี) ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ระลอกที่ 3 พบว่า ผู้ประกอบการทั้ง SMEs และ วิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินกิจกรรมได้เพียงบางส่วน คิดเป็น 60.23% สามารถดำเนินกิจการปกติ คิดเป็น 22.75% ปิดกิจการ

ชั่วคราวเนื่องจากคำสั่งของทางภาครัฐ 15.11% และปิดกิจการถาวร 1.91% อย่างไรก็ตาม GDP SME ยังคงขยายตัวต่อเนื่องจากไตรมาส 2/2564 (ม.ย.-มิ.ย.) ที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 0.2 หรือมีมูลค่ารวม 1,356,720 ล้านบาท โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.5 ของ GDP รวมของประเทศ อันเนื่องมาจากความสามารถในการปรับตัวของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะในกลุ่มขนาดกลาง และมีปัจจัยสนับสนุนจากภาคส่งออกที่กลับมาเติบโต รวมถึงมาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐที่ให้ความช่วยเหลือ SME ได้เริ่มส่งผลอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2564) ปัจจุบันการดำเนินงานที่เป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มีเป็นจำนวนมาก และการบริหารงานของกิจการต้องมีความคล่องตัว มีความเป็นอิสระ และมีต้นทุนการดำเนินงานต่ำกว่าขนาดใหญ่จึงมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จะเจริญเติบโตเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ได้นั้นต้องอาศัยการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ และสามารถเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ได้ ในปัจจุบันธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ยังประสบปัญหาและข้อจำกัดประกอบธุรกิจหลายประการไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการจัดสรร ด้านการตลาด ด้านแรงงาน ด้านเทคโนโลยีการผลิต รวมถึงการเงินและบัญชี โดยเฉพาะปัญหาทางด้านบัญชียังมีการจัดทำบัญชีที่ไม่สมบูรณ์ และไม่สามารถนำตัวเลขที่ได้มาใช้ในการวางแผนและตัดสินใจ โดยเฉพาะธุรกิจที่จดทะเบียนในรูปห้างหุ้นส่วนและบริษัทยังมีการดำเนินการเป็นแบบครอบครัว นอกจากนี้ผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการยังไม่เห็นถึงความสำคัญของตนเองที่มีการบริหารจัดการด้านบัญชี บุคลากรที่ยังมีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอ จึงไม่สามารถดำเนินงานตามขั้นตอนของการข้อมูลทางการเงินได้อย่างถูกต้อง (อภิญา วิเศษสิงห์, 2556) และปัญหาที่สำคัญเกิดจาก SMEs วางแผนบัญชีผิดพลาดเนื่องจากไม่ทราบสถานการณ์ทางธุรกิจที่แท้จริง มีการวางแผนทำบัญชีที่ไม่ถูกต้องตั้งแต่แรก มีคุณภาพข้อมูลทางบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมฯ การจัดทำบัญชีหลายบัญชีเพื่อหลบเลี่ยงภาษี ทำให้เกิดความสับสนในการสรุปกำไร จนส่งผลกระทบต่อหุ้นส่วนในการเกิดความขัดแย้งในองค์กรและส่งผลกระทบต่อเงินทุนไม่เพียงพอกับความต้องการขยายธุรกิจ (KrungthaiSME Focus, 2562)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ประสิทธิภาพของการจัดทำบัญชีของหน่วยงานหรือธุรกิจ ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้ทำบัญชี (ชีษญา ภูวปริยาธร, 2553; อิดาพร อินจุม, 2554; ชวีณชนก ห่านนิมิตกุลชัย, 2556; สรัสนุช บุญวุฒิ, 2558; นันทน์กัธ สีระกนิษฐ์; และ อรวรรณ นิมิตกุล, 2556; นภาพร เคลื่อนเพชร, 2557; และ หทัยกาญจน์ วงศ์เรือง, 2558) และการสนับสนุนจากหน่วยงานกำกับดูแล (ชีษญา ภูวปริยาธร, 2553; ชวีณชนก ห่านนิมิตกุลชัย, 2556; และ สรัสนุช บุญวุฒิ, 2558) จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่มีผลที่จะทำให้ผู้ทำบัญชีสามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพจนนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้หรือสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้เกิดขึ้นจากหลายสิ่งประกอบกัน เช่น มีการใช้ความรู้ทางด้านการทำบัญชีมากที่สุด การใช้ความรู้วิชาชีพด้านการบัญชี การใช้ความรู้วิชาชีพ ด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชีในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้เกิดจากผลของการบริหารงานทั้งสิ้น ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (ศิริกาญจน์ วงษ์เสรี, 2559)

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อโครงสร้างองค์กรและการบริหารจัดการจนทำให้บทบาทและคุณสมบัติของนักบัญชีเปลี่ยนแปลงไปนักบัญชีในยุคก่อนถูกกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบด้วยการบันทึกบัญชี วางระบบบัญชี จัดทำงบการเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดแล้วส่งบัญชีให้กับผู้บริหารในหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้อย่างไรก็ตามเนื่องจากปัจจุบันเศรษฐกิจได้มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ การพัฒนาคนถือว่าเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เพราะคน คือ รากฐานที่สำคัญของประเทศ (Department of Business

Development Ministry of Commerce, 2016) นอกจากนี้ นักบัญชีที่ดีควรมีความรับผิดชอบในงานที่ตัวเองได้รับมอบหมาย มีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน สามารถทำงานเป็นทีมได้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในงานบัญชีเป็นการเพิ่มทักษะในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น การนำเทคโนโลยีมาช่วยการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตัวเลข ช่วยให้ข้อมูลที่รวดเร็วและมีความถูกต้องแม่นยำมากขึ้นทักษะข้างต้นนี้แม้จะเป็นทักษะพื้นฐานแต่ก็จะช่วยให้นักบัญชีมีคุณสมบัติพื้นฐานที่ดีสามารถไปทำงานได้ทุกที่ ติดต่อสื่อสารกับผู้บริหาร หรือลูกค้าได้อย่างเข้าใจ เป็นการเพิ่มความสามารถให้ตัวเองมีมูลค่าเพิ่ม เป็นที่ต้องการของสายงานอาชีพนี้ ไม่ว่าจะเป็นในประเทศและต่างประเทศ (AMTaudit, 2015)

ดังนั้น นักบัญชีในยุคนี้จึงมีการขยายบทบาทออกไปจากความรับผิดชอบเดิมไปสู่บทบาทที่ช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับองค์กรมากขึ้น (บรรจงจิตต์ ชังคุสิงห์, 2561) ผู้เขียนจึงมีความสนใจในการเขียนบทความเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้จัดทำบัญชีธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในยุคโลกาภิวัตน์ โดยนักบัญชีจะต้องมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ประกอบไปด้วย 1) การใช้โปรแกรมบัญชีและโปรแกรมทางธุรกิจ 2) ความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ทางการทำบัญชี 3) ทักษะความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี และ 4) จรรยาบรรณในการจัดทำบัญชี ด้วยเหตุนี้คุณสมบัตินักบัญชีในยุคโลกาภิวัตน์จึงมีความจำเป็น โดยบทความนี้ สามารถเป็นแนวทางในการผลิตนักบัญชีที่มีสมรรถนะ ความรู้ ความสามารถเท่าทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของนักบัญชีในอนาคตของประเทศไทย

บทบาทของผู้จัดทำบัญชีในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

สำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมก็คงไม่แตกต่างจากธุรกิจขนาดใหญ่จะต้องอาศัยบริการของนักบัญชีเช่นเดียวกัน เพียงแต่ว่าเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ที่มีอำนาจเด็ดขาดและถือว่าเป็นธุรกิจของตนเองจะเห็นความสำคัญหรือไม่ หรือจะเห็นว่า เป็นธุรกิจครอบครัวทำกันเองก็ได้ ไม่จำเป็นต้องใช้บริการของนักบัญชีแต่อย่างใด ความคิดเห็นเช่นนี้ย่อมไม่ถูกต้อง เพราะในสภาพแวดล้อมปัจจุบันนักบัญชีสามารถช่วยผู้บริหารได้ทุกด้านในการบริหารธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ และสามารถทำงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางธุรกิจได้คุ้มค่า โดยธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ประสบความสำเร็จจะอาศัยข้อมูลทางการบัญชีเป็นแนวทางในการบริหารธุรกิจ ข้อมูลทางการบัญชีจะช่วยผู้ประกอบการในการวางแผน ตัดสินใจ และควบคุมการดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย ข้อมูลที่ผู้ประกอบการต้องการย่อมแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ สภาพแวดล้อม และปัญหาที่เกิดขึ้น แม้ว่าผู้ประกอบการ SMEs ขนาดเล็กที่มีธุรกรรมไม่ซับซ้อนและมีสินทรัพย์ไม่มากนัก อาจจัดทำบัญชีตามความสะดวกของผู้ประกอบการเอง เพียงเพื่อต้องการทราบรายละเอียดการดำเนินงานธุรกิจเบื้องต้น แต่ด้วยภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปัจจุบัน การทราบรายละเอียดการดำเนินงานเพียงเบื้องต้นอาจไม่เพียงพออีกต่อไปอันจะนำมาซึ่งความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจที่สูงขึ้น ประกอบกับการก้าวไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีระบบการค้าเสรี ซึ่งหมายถึงการที่ธุรกิจต่าง ๆ ในกลุ่มอาเซียนจะกลายเป็นธุรกิจไร้พรมแดนไม่มีกำแพงภาษีเป็นเครื่องมือกีดขวางทางการค้า ทำให้เกิดการแข่งขันทางธุรกิจเพิ่มมากขึ้นและรุนแรงมากกว่าเดิม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจ SMEs โดยตรง (ประภัสสร กิตติมโนรม, 2561) ดังนั้น ธุรกิจ SMEs ต้องอาศัยความสามารถจากการใช้สติปัญญาความรู้ของบุคลากรในองค์กรกับทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีอยู่ โดยเฉพาะบุคลากรทางบัญชีที่มีความสำคัญต่อองค์กรเป็นผู้จัดทำข้อมูลทางบัญชี และเป็นแกนหลักในการเชื่อมต่อให้ภารกิจของส่วนงานต่าง ๆ ภายในองค์กรสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย และเมื่อระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวมากขึ้นโดยมีการติดต่อทำการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น กิจกรรมทางเศรษฐกิจก็จะมีมากขึ้นและทำให้มาตรฐานการ

บัญชี กฎหมายข้อบังคับต่าง ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ณ ปัจจุบัน จำเป็นต้องมีบุคลากรทางบัญชีที่มีความรู้ ความสามารถในหลายด้าน ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลทางบัญชีและงบการเงินที่ถูกต้อง และเชื่อถือได้

โดยการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการหรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “บัญชีเพื่อการบริหาร” เป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กับองค์กรธุรกิจ พนักงานบัญชีและผู้บริหารจะต้องตระหนักและรับรู้บทบาทของการบัญชีเพื่อการจัดการ มีการสื่อสารทางบัญชีที่ดีกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทราบถึงอิทธิพลการครอบงำของบัญชีการเงินที่มีต่อข่าวสารการบัญชีเพื่อการจัดการ ตลอดจนแนวทางการบัญชีสำหรับพัฒนาสู่ความยั่งยืน โดยบทบาทของบัญชีในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนั้น ประกอบด้วย 1) บทบาทการบัญชีเพื่อการจัดการ องค์กรทุกประเภท ยิ่งในยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันที่ทวีความรุนแรง ใช้สมรรถนะของเทคโนโลยีขั้นสูงและกลยุทธ์แบบเหนือชั้น ผู้บริหารต้องใช้ความสามารถอย่างสูงในการบริหารงานองค์กร การใช้สารสนเทศทางบัญชีมีประสิทธิภาพจะช่วยสนับสนุนการตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นผู้บริหารจะต้องเข้มงวดและเน้นย้ำพนักงานที่รับผิดชอบจัดทำบัญชีดังกล่าวสำหรับนำเสนอต่อผู้บริหารข้อมูลจะต้องมีความถูกต้องเหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์ หากเป็นบัญชีที่มีความผิดพลาดหรือตัวเลขคลาดเคลื่อน นั้นหมายถึงจะส่งผลกระทบต่อตัดสินใจที่ผิดพลาดของผู้บริหารในการบริหารงานองค์กรด้วยเช่นกัน 2) บทบาทในการสื่อสารทางบัญชี โดยพนักงานบัญชีที่จัดทำบัญชีเพื่อการจัดการ สำหรับนำเสนอต่อผู้บริหารเพื่อสนับสนุนตัดสินใจจะต้องมีทักษะ มีความสามารถในการเขียน และการสื่อสารทางบัญชีให้อ่านและเข้าใจได้ง่าย และ 3) บทบาทการพัฒนาสู่ความยั่งยืน สำหรับธุรกิจที่ต้องการขยายหรือสร้างความเติบโตทางธุรกิจ จะมีการดำเนินนโยบายพัฒนาองค์กรสู่ความยั่งยืน นั้นหมายถึงบริษัทจะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมสำหรับดำเนินกิจกรรมด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องมีการบันทึกบัญชี อย่างไรก็ตามนักบัญชีมีบทบาทต่อการพัฒนาทางบัญชีสู่ความยั่งยืน ซึ่ง Mistry; et al. (2014) ได้ระบุว่า ประเด็นการบัญชีเพื่อพัฒนาองค์กรสู่ความยั่งยืนหรือแนวคิดกรีน (Green) นี้เป็นกระแสใหม่ของการดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการรักษาโลก ทั้งองค์กรภาครัฐบาลและเอกชนตื่นตัวเป็นอย่างมาก ดังนั้น สถาบันการศึกษาซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ผลิตบัณฑิตนักบัญชีก็จะต้องปรับปรุงเนื้อหาการเรียนการสอนของหลักสูตรให้ทันต่อเหตุการณ์

แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะผู้จัดทำบัญชี

ปัจจุบัน คณะกรรมการการศึกษาของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (IFAC Education Committee) ได้อนุมัติ “มาตรฐานการศึกษาของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (IFAC Education Standards for Professional Accountants-IESs) จำนวน 6 ฉบับ โดยในฉบับที่ 3 ได้ระบุเกี่ยวกับเรื่อง “ความรู้และความสามารถทางวิชาชีพ” (Professional Skills) โดยจุดมุ่งหมายของมาตรฐานฉบับนี้ คือ การทำให้สามารถสร้างความมั่นใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับบุคคลที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี มีความพร้อมที่เป็นสมาชิกของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ อันประกอบไปด้วย ความรู้และความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดการด้านการบัญชีในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี รวมถึงมาตรฐานดังกล่าว จะสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อตรวจสอบความรู้และความสามารถทางวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ว่าเป็นไปตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ โดยมาตรฐานดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือวัดความรู้และความสามารถที่ต้องมีในผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี อันแสดงถึงศักยภาพที่สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่างกันได้ตามบริบท และเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่า โปรแกรมการศึกษาทางวิชาชีพบัญชีได้รวมการพัฒนาของความรู้ ความรู้และความสามารถ ค่านิยมทางวิชาชีพจรรยาบรรณ และทัศนคติ

นอกจากนี้ สภาวิชาชีพบัญชี ได้มีการกำหนด ความรู้และความสามารถทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เพื่อให้ผู้ทำบัญชีสามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพจนนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้หรือสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้เกิดขึ้นจากหลายสิ่งประกอบกัน อันประกอบไปด้วย สมรรถนะทั้ง 5 ประเภท คือ (สภาวิชาชีพบัญชี. 2550)

1. ความรู้และความสามารถทางปัญญา (Intellectual Skills) คือ ความรู้และความสามารถจำเป็นและมีความเกี่ยวข้องในการนำมาใช้ในการจัดทำบัญชี

2. ความรู้และความสามารถทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน (Technical and Functional Skills) คือ ความรู้ และความสามารถทั่วไป และเฉพาะเจาะจงสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ได้แก่ การมีความชำนาญการใช้คณิตศาสตร์และสถิติ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิเคราะห์แบบจำลองการตัดสินใจและความเสี่ยง การประเมินค่า การรายงาน และความรู้ด้านกฎหมายและกฎเกณฑ์ข้อบังคับ

3. ความรู้และความสามารถทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal Skills) คือ ศักดิ์ศรีและพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี สมรรถนะในด้านนี้จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และการปรับปรุงลักษณะเฉพาะบุคคลเพื่อทำให้การทำงานด้านการจัดทำบัญชีมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งรวมไปถึง ความสามารถในการจัดการตนเอง มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถใฝ่คว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสามารถที่จะเลือกและเรียงลำดับทรัพยากรที่มีจำกัด และจัดแรงงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา ความสามารถที่จะเข้าร่วมและปรับตัว

4. ความรู้และความสามารถทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร (Interpersonal and Communication Skills) คือ สมรรถนะที่ช่วยให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยส่งผลต่อประสิทธิภาพในการสื่อสารภายในองค์กร อันนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการให้คำปรึกษาหารือกัน ทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่ต่างวัฒนธรรม การเจรจาต่อรองหนทางแก้ปัญหาและกำหนดข้อตกลงร่วมกันในสถานการณ์ทางวิชาชีพ การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่นภายในองค์กร การทำงานในวัฒนธรรมที่ต่างกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ความรู้และความสามารถการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ (Organizational and Business Management Skills) เป็นสมรรถนะที่ถือว่ามีความสำคัญมากขึ้นจากในอดีต ด้วยสถานการณ์ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีได้มีบทบาทในการบริหารจัดการมากขึ้น ดังนั้น ผู้ประกอบการบัญชีจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้และเชิงธุรกิจมากขึ้น รวมไปถึงมุมมองด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมหรือการดำเนินงานขององค์กร เพื่อนำมาใช้หรือสนับสนุนในการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการ อันได้แก่ มุมมองด้านเศรษฐกิจและการเมือง ความรู้ด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การบริหารโครงการ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ และตระหนักในการตัดสินใจ การจัดโครงสร้างองค์กร การสร้างแรงจูงใจในองค์กร และพัฒนาบุคลากร

โดย Rubin (2000) ได้ศึกษาอุปนิสัยของนักบัญชีต้องเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ พบว่า 1) นักบัญชีต้องมีแผนงานในการทำสิ่งต่าง ๆ ล่วงหน้าก่อนที่จะสั่งให้ทำหรือต้องทำอะไรจนเป็นผู้ที่แสวงหาทางเลือกใหม่ ๆ ไม่หยุดนิ่ง 2) นักบัญชีเป็นผู้ที่มีเป้าหมายอยู่ในใจ คือต้องเป็นผู้ที่กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานอย่างชัดเจนและทราบบทบาทหน้าที่ของตน 3) นักบัญชีเป็นผู้ที่เข้าใจและจัดลำดับความสำคัญของงานจะให้การทำงานเป็นไปอย่างมีระบบและนำไปสู่ความสำเร็จ 4) นักบัญชีเป็นผู้ที่มีความคิดว่าเขาจะเอาชนะหรือต้องประสบผลสำเร็จตามความคาดหวัง

5) นักบัญชีเป็นผู้รับฟังเหตุผลและความคิดเห็นของผู้อื่น ตลอดจนแสวงหาข้อมูลเพื่อความเข้าใจอย่างแท้จริงแล้วจึงโน้มน้าวให้ผู้อื่นเข้าใจและให้ยอมรับความคิดเห็นของตนเอง 6) นักบัญชีเป็นผู้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และเน้นความสำคัญของการทำงานเป็นทีม และ 7) นักบัญชีเป็นผู้ที่พัฒนาและปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับ Towers-Clark (2016) นักบัญชีต้องมีความฉลาดทางอารมณ์และความยืดหยุ่นและทักษะทางไอทีที่ตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย

อย่างไรก็ตาม การวัดที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณารับสมัครบุคคลที่เหมาะสม (Candidates) เข้าสู่การเป็นมืออาชีพเพื่อการก้าวสู่การเป็นนักบัญชีมืออาชีพ ซึ่งสิ่งทีบุคคลเหล่านั้นต้องมีประกอบด้วย 4 ด้าน (คิลปะพร ศรีจันทพร, 2545) ได้แก่

1. ความรู้ในวิชาชีพ (Professional Knowledge) ด้านความรู้ต้องการให้มี ความตระหนักถึงการให้บริการความรู้ที่จำเป็นในสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นการเตรียมพื้นฐานและความพร้อมก่อนเป็นนักวิชาชีพบัญชีซึ่งเป็นการเตรียมพื้นฐานและความพร้อมก่อนเป็น นักวิชาชีพบัญชีซึ่งได้แบ่งเป็น 4 ประเภท (คิลปะพร ศรีจันทพร, 2545)

1.1 ความรู้ทั่วไป รวมถึงความรู้เกี่ยวกับสังคมเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วิทยาศาสตร์ความรู้และซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมและวัฒนธรรม ความสามารถในการคิด อ่าน เขียน การวิเคราะห์เป็นต้นความรู้ทั่วไปนี้ช่วยให้นักวิชาชีพบัญชีมีความรอบรู้ความสามารถในการคิด อ่าน เขียน การใช้ดุลยพินิจ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น คณะกรรมการการศึกษาเชื่อว่า การศึกษาที่ให้มีความรู้ทั่วไปในวงกว้างเป็นพื้นฐานสำคัญที่กระตุ้น ให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเป็นจุดเริ่มต้นของวิชาชีพ

1.2 ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและการจัดการทั่วไปรวมถึงเศรษฐศาสตร์ พฤติกรรมองค์การ การตลาด การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศการวิเคราะห์เชิงปริมาณและสถิติ เป็นต้น ความรู้ในส่วนนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อหน้าที่งานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี

1.3 ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศความรู้ในส่วนนี้มีความสำคัญเนื่องจาก เทคโนโลยีสารสนเทศอาจมาจากการจัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับ เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นวิชาเฉพาะหรือผสมผสานเข้ากับเนื้อหาวิชาแขนงอื่น ๆ

1.4 ความรู้ด้านบัญชีและเรื่องที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการบัญชีการเงิน รายงานการเงิน การบัญชีบริหาร การสอบบัญชีกฎหมายธุรกิจ ภาษีอากรการควบคุมและการตรวจสอบภายใน การเงิน ธุรกิจและการจัดการทางการเงิน จรรยาบรรณวิชาชีพ

2. ทักษะทางวิชาชีพ (Professional Skill) ส่วนประสมของทักษะที่นักบัญชีต้องมีเพื่อให้มีคุณสมบัติเป็นนักบัญชีมืออาชีพ โดยผู้ประกอบการวิชาชีพควรมีทักษะหรือความชำนาญในเรื่องที่จำ เป็นต่อไปนี (คิลปะพร ศรีจันทพร, 2545)

2.1 ทักษะในการใช้เหตุผล รวมถึงทักษะในการใช้ดุลยพินิจในสถานการณ์ที่มี ความซับซ้อน ความสามารถในการถามและการวิจารณ์อย่างมีเหตุผลความสามารถในการระบุและ แก้ไขปัญหาการจัดลำดับความสำคัญของงาน ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม เป็น ต้น

2.2 ทักษะในการปฏิสัมพันธ์รวมถึงความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นการทำงาน เป็นทีม การรู้จักการมอบหมายงาน การเป็นผู้นำ การเจรจาต่อรองการแก้ปัญหาความขัดแย้ง เป็นต้น

2.3 ทักษะในการสื่อสารรวมถึงความสามารถในการฟัง การอ่าน การปรึกษาหารือ การนำเสนอ การแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การใช้ข้อมูลรายงาน สิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

3. คุณค่าแห่งวิชาชีพ (Professional Values) ซึ่งที่นักวิชาชีพบัญชีจำเป็นต้องมีได้แก่ความตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม ความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นอิสระตามมาตรฐานของวิชาชีพ มารยาทของวิชาชีพ ความสำนึกต่อความรับผิดชอบต่อสังคม ความกังวล (Concern) เกี่ยวกับประโยชน์ของสาธารณชน และความซื่อสัตย์ ต้องทำให้นักวิชาชีพบัญชีตระหนักถึงคุณค่าทางวิชาชีพและปฏิบัติงานอย่าง มีคุณธรรมเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและวิชาชีพ

4. เจตคติในวิชาชีพ (Professional Attitudes) เจตคติมาจากคำว่า “Aptos” ในภาษาละติน ตรง กับคำว่า ความเหมาะสม (Fitness) หรือการปรับปรุงแต่ง (Adapted Ness) เดิมใช้คำว่าไคเนติ ต่อมา คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ โดยความเห็นชอบของราชบัณฑิตยสถาน ให้ใช้คำว่า เจตคติแทน รักษ์ศิริ สิทธิโชค (2531: 43) และราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติศัพท์ว่า “Aptus” เป็นภาษาไทยว่าเจตคติที่คนคิดทาทิ

สำหรับสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับนักบัญชีที่เข้าสู่อาเซียนจากงานวิจัยของ กานดาวรรณ แก้วผาบ (2555) และ อมรา ศิริศรีวัฒน์ (2559) ได้แก่ 1) ความรู้ด้านมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ 2) การเขียน การฟังและการพูดภาษาอังกฤษ 3) การเขียน การฟังและการพูดภาษาท้องถิ่น 4) ความรู้ ความเข้าใจใน ประเพณี และวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน และ 5) ความรู้และความเข้าใจในธุรกิจ การตลาดในอาเซียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ วิลาศศึกษานนท์ (2558) สมรรถนะที่จำเป็นของนักบัญชี ได้แก่ 1) ความรู้ในการกฎหมายธุรกิจในแต่ละประเทศ 2) ความรู้ความเข้าใจในกฎหมายภาษีอากรของแต่ละประเทศ 3) ความรู้ด้านการเงิน นวัตกรรมทางการเงินและการลงทุน 4) ทักษะทางด้านการรักษารายการของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี 5) ทักษะด้านการปรับตัวและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกธุรกิจ 6) ทักษะในการคิดวิเคราะห์ การประเมินสถานการณ์ และการตอบสนองต่อสถานการณ์อย่างเหมาะสม 7) ทักษะในการนำเสนอข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ 8) ทักษะในการทำงานเป็นทีม และการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 9) การเรียนรู้ และ 10) ทักษะในการสังเกตสิ่งผิดปกติได้ ยิ่งยู่ผู้ประกอบการวิชาชีพที่ดี และทักษะในการตรวจสอบ สอดคล้องกับแนวคิดของ สภาวิชาชีพบัญชี ฝ่ายต่างประเทศ (2557) ที่ประกอบด้วย 1) การสั่งสมความเชี่ยวชาญและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 2) ความใส่ใจ และความสามารถในการเรียนรู้ 3) การสอนงานและพัฒนาผู้อื่น 4) การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และคุณภาพของงาน และ 5) ความพร้อมในการเดินทางและการทำงานอย่างไม่จำกัดเวลาและสถานที่

จากแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของผู้ทำบัญชียึดแนวทางปฏิบัติของ International Accounting Standards Committee (IASC) และ International Federation of Accountants (IFAC) ที่ได้กล่าวไว้เป็นแนวทางการศึกษา (วิชาชีพบัญชี) ระหว่างประเทศ (International Education Standards; IES) ทักษะทางการบัญชี หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้และความเข้าใจในสาขางานที่ปฏิบัติ ความรู้ด้านเทคนิค รวมถึงทักษะด้านการเรียนรู้ อย่างชาญฉลาดยิ่งผู้ประกอบการวิชาชีพ เพื่อพัฒนาให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างยั่งยืน (ชนัญญา สีนี้อ. 2548) ความรู้ความสามารถของผู้ทำบัญชีต้องประกอบด้วย (ชัยนรินทร์ วีระสถาวณีย์. 2548: 3-5)

1. ความรู้ (Knowledge) ความรู้ของผู้ทำบัญชีสามารถจำแนกได้ 4 ประเภท ดังนี้

1.1 ความรู้ทั่วไป ประกอบด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ทั้งในอดีต และปัจจุบัน ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ และความสามารถที่จะวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่มีต่อธุรกิจและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศนำไปใช้ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจ และการวิเคราะห์ความเสี่ยง เป็นต้น 2) ความ

สำนึกในความเป็นไทย 3) ความรู้ในศิลปะ วรรณกรรมและวัฒนธรรมของโลกของภูมิภาคและของประเทศ ตลอดจนคุณค่าของศิลปะวรรณกรรม และวัฒนธรรมเหล่านั้น ตลอดจน และ 4) ความสามารถในการคิดถาม เขียน โดยใช้ภาษาที่ง่าย กระชับ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากความเข้าใจในความเป็นมนุษย์ ของผู้อื่นที่ตนติดต่อด้วยเพื่อการสื่อสารความหมายกับผู้ที่อยู่นอกวิชาชีพบัญชีอีกด้วย

1.2 ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจ ในยุคการค้าเสรีที่มีการแข่งขันสูง นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงการดำเนินธุรกิจ ประกอบกับธุรกิจจะมีความเป็นนานาชาติที่ต้องดำเนินการตามมาตรฐานระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น การรวมตัวกันระหว่างธุรกิจในรูปแบบใหม่ ๆ ที่พัฒนาเพิ่มขึ้นทุกที่ซึ่งการดำเนินการของธุรกิจแบบนี้จำเป็นต้องใช้มาตรฐานการบัญชีที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ดังนั้นผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ด้านธุรกิจและสามารถนำไปปฏิบัติควบคู่กับการจัดทำบัญชีตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ได้อย่างต่อเนื่อง

1.3 ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ เทคโนโลยีทุกประเภทที่มีส่วนในการสร้าง จัดเก็บ และรับส่งสารสนเทศต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้ใช้รวมถึงเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ ทั้งส่วนที่เป็นฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ ที่ทำให้สามารถจัดเก็บบำรุงรักษาและค้นคืนข้อมูล ทำการคำนวณและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทอย่างมากในการปฏิบัติงานด้านบัญชีเนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศได้ช่วยทำให้การทำงานบัญชีมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น จากการใช้ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์แทนระบบการลงบัญชีด้วยมือทำให้นักบัญชีสามารถที่จะจัดทำและนำเสนอรายงานได้สะดวก

1.4 ความรู้เกี่ยวกับการบัญชีและเรื่องที่เกี่ยวข้อง จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ได้นำมาซึ่งการศึกษาใหม่ในการดำเนินธุรกิจที่จะต้องเป็นไปตาม ข้อตกลงระหว่างประเทศ และกฎเกณฑ์ที่กำหนดภายในประเทศทำให้มาตรฐานในเรื่องต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ซึ่งนักบัญชีจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับการบัญชีอันเป็นพื้นฐานเดิมเพื่อเป็นรากฐานที่จะศึกษาแนวทางการบัญชีสมัยใหม่ต่อไป นอกจากนี้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีควรที่จะศึกษาความรู้ด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อวิชาชีพบัญชี เช่น เศรษฐศาสตร์ธุรกิจและกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันวิชาชีพ เป็นต้น ทั้งนี้โดยหลักการแล้วควรจะมีการกำหนดเป็นมาตรฐานในการวางโครงสร้างการศึกษาวិชาชีพบัญชีเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาที่ต้องสร้างบุคลากรทางการบัญชีให้สามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

2. การปรับปรุงความรู้ ในการปรับปรุงความรู้ด้านการศึกษานักศึกษาของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ประกอบด้วยความรู้ 4 ประเภท ดังนี้

2.1 การประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ยังอยู่ในระบบและออกนอกระบบงบประมาณ ควรต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนว่า สถาบันที่ตนอยู่นั้นอยู่ในระบบการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานการเข้าสู่วิชาชีพบัญชีได้

2.2 มาตรฐานการศึกษา สถาบันการศึกษาที่ได้รับการอนุมัติให้มีหลักสูตรที่สามารถใช้ต่อเนื่องกับการเข้าสู่วิชาชีพได้แล้วนั้นควรจะต้องสร้างมาตรฐานเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน ไม่ว่าจะเป็นขนาดใหญ่หรือเล็กก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันที่มีหลายวิทยาเขต ควรสามารถแสดงให้เห็นได้ว่ามีมาตรฐานเดียวกันในนามของสถาบัน มิใช่แตกต่างกันไปตามสภาพของแต่ละวิทยาเขต ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารของแต่ละสถาบันนั้น ๆ ที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงสถาบันของตนเองและการกำกับดูแลในส่วนของมาตรฐานการศึกษานี้ต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่องและจริงจังก่อนและหลังการปรับปรุง และต้องดำเนินงานต่อเนื่องที่เป็นพื้นฐานที่มั่นคงของวิชาชีพ

2.3 การเข้าสู่ระบบการเป็นนักบัญชีวิชาชีพ แต่เดิมกำหนดให้จบสาขาวิชาชีพโดยตรง ซึ่งมีวิชาที่บังคับทำให้ไม่มีการยืดหยุ่น ซึ่งในปัจจุบันนักเรียนต้องเลือกแผนการศึกษาตั้งในชั้นระดับมัธยมศึกษา ซึ่งไม่มีประสบการณ์เพียงพอที่จะตัดสินใจได้ว่าตนเหมาะกับอาชีพหรือวิชาชีพใด ผลที่ปรากฏในชั้นอุดมศึกษาจนเป็นบัณฑิตก็คือ มีความรู้และมุมมองที่ไม่กว้างพอ มองภาพรวมของธุรกิจ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และการต่างประเทศไม่ครบถ้วนหรือไม่สนใจ ทำให้มีการพัฒนาตัวเองได้ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างจากเหตุผลนี้จึงควรพิจารณาเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ให้สามารถรับบัณฑิตในสาขาวิชาอื่นมาสู่กระบวนการเตรียมตัวเป็นนักบัญชีวิชาชีพได้

2.4 การเป็นผู้ให้การฝึกหัดงาน ในระหว่างการฝึกหัดงานของผู้ที่ทำการศึกษาเพื่อเข้าสู่วิชาชีพบัญชี ควรจะได้รับการฝึกหัดงานจากผู้ที่เกี่ยวข้องเฉพาะด้านอย่างผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการฝึกงานมากยิ่งขึ้น

3. ทักษะความเป็นมืออาชีพ จากแนวทางการศึกษา (วิชาชีพบัญชี) ระหว่างประเทศ (International Education Standards: IES) ได้กำหนดทักษะความเป็นมืออาชีพไว้ 5 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการเรียนรู้อย่างชาญฉลาด (Intellectual skills) ประกอบด้วย

3.1.1 ความสามารถที่จะระบุได้มาจัดระบบ และเข้าใจสารสนเทศจากผู้คนสิ่งพิมพ์และแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

3.1.2 ความสามารถในการซักถาม การทำวิจัย การคิดอย่างมีเหตุผลและเชิงวิเคราะห์การให้เหตุผลและการวิเคราะห์อย่างละเอียดรอบคอบ

3.1.3 ความสามารถที่จะระบุและแก้ไขปัญหาที่ไม่เป็นระบบในสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคย

3.2 ด้านเทคนิคและการปฏิบัติหน้าที่ (Technical and Functional Skills) ประกอบด้วย ทักษะทั่วไปและทักษะเฉพาะสำหรับศาสตรการบัญชีทักษะเหล่านี้รวมถึง

3.2.1 ศาสตร์การคำนวณ (การประยุกต์เชิงคณิตศาสตร์และเชิงสถิติ) และความสามารถระดับสูงในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.2.2 การจำลองการตัดสินใจและการวิเคราะห์ความเสี่ยง

3.2.3 การวัดมูลค่าและการรายงาน

3.2.4 การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับอื่น ๆ ที่ระบุไว้

3.3 ด้านบุคคล (Personal Skills) เกี่ยวข้องกับทัศนคติและพฤติกรรมของนักบัญชีมืออาชีพ การพัฒนาทักษะเหล่านี้ทำให้เกิดการเรียนรู้เฉพาะตัวและการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นทักษะเหล่านี้ ประกอบด้วย

3.3.1 การบริหารจัดการตนเอง

3.3.2 การคิดริเริ่ม การมีอิทธิพลและการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.3.3 ความสามารถที่จะเลือกและจัดลำดับทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด และสามารถจะจัดระบบการทำงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา

3.3.4 ความสามารถที่คาดคะเนและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง

3.3.5 การพิจารณานำคุณค่าแห่งวิชาชีพ จริยธรรม และทัศนคติในการตัดสินใจ

3.3.6 การสงสัยเยี่ยงมืออาชีพ

3.4 ด้านทักษะสัมพันธ์และการสื่อสาร (Interpersonal and Communication Skills) นักบัญชีมืออาชีพสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นในองค์กรได้รับและถ่ายทอดสารสนเทศสร้างดุลยภาพที่มีเหตุผล และการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบของทักษะด้านทักษะสัมพันธ์และทักษะด้านการสื่อสารความสามารถเหล่านี้ ประกอบด้วย

3.4.1 ทำงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการรับและให้คำปรึกษาแทนและแก้ไขความขัดแย้ง

3.4.2 ทำงานเป็นหมู่คณะ

3.4.3 มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายในวัฒนธรรมและความสามารถที่จะเรียนรู้อย่างชาญฉลาด

3.4.4 ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

3.4.5 นำเสนอ อภิปราย รายงาน และป้องกันความคิดอย่างมีประสิทธิภาพในรูปแบบของการสื่อสารทางวาจาหรือลายลักษณ์อักษร ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

3.4.6 รับฟังและเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงความอ่อนไหวต่อความแตกต่างด้านภาษาและวัฒนธรรม

3.5 ทักษะด้านองค์กรและทักษะผู้บริหารจัดการธุรกิจ (Organizational and Business Management Skills) เป็นสิ่งสำคัญที่นักบัญชีต้องเข้าใจแง่มุมต่าง ๆ ในการทำให้องค์กรสามารถดำเนินไปได้ นักบัญชีมืออาชีพต้องพัฒนาวิสัยทัศน์ทางธุรกิจตลอดจนการรับรู้เข้าใจทางการเมืองและการมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ประกอบด้วย

3.5.1 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารโครงการ การบริหารทรัพยากรมนุษย์และแหล่งทรัพยากรและการตัดสินใจ

3.5.2 ความสามารถที่จะจัดระบบ และมอบหมายงานมุ่งใจและพัฒนาบุคลากร

3.5.3 ความเป็นผู้นำ

4. ประสบการณ์ในการทำงานประสบการณ์ในการทำงานตามแนวทางการศึกษา (วิชาชีพบัญชี) ระหว่างประเทศ หมายถึง ประสบการณ์ในการทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีนั้นจะนับรวมถึงตั้งแต่การปฏิบัติงานเป็นผู้ฝึกหัดตามหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งการปฏิบัติงานดังกล่าวอาจจะทำไปพร้อมกับการเรียนได้ ดังนี้

4.1 การฝึกปฏิบัติงานนี้จะมุ่งเน้นประสบการณ์ด้านวิชาชีพ และสภาพแวดล้อมของวิชาชีพ การควบคุมดูแลประกอบด้วย ที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ทางด้านวิชาชีพ (Mentor) จากองค์กร ผู้จ้างงาน และผู้ปฏิบัติงาน

4.2 ในระหว่างการฝึกงานต้องมีการจัดทำรายงานเพื่อให้ที่ปรึกษาด้านวิชาชีพตรวจสอบเป็นระยะ

4.3 เมื่อครบตามกำหนดเวลาแล้วผู้ฝึกงานจะต้องจัดทำรายงานเพื่อให้ที่ปรึกษาด้านวิชาชีพตรวจสอบหรือบางครั้งอาจมีการสอบสัมภาษณ์เพิ่มเติม

4.4 จัดทำระบบที่มีการจัดทำรายงานเป็นระยะในกรณีที่ไปตรวจสอบเยี่ยมสถานที่ทำการของผู้จ้างงานที่ผ่านการพิจารณาแล้วว่ามีการเปลี่ยนแปลงอะไร

สมรรถนะของผู้จัดทำบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในยุคโลกาภิวัตน์

สภาพการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ทำให้ยุคนี้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งการใช้ชีวิต การเรียนรู้ ตลอดจนภาวะความเสี่ยงต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงสังคมและความทันสมัย ดังนั้น สำนักงานบัญชีจึงจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์แปลกใหม่ เพื่อดำรงอยู่อย่างมีคุณภาพ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะ สำหรับการรับมือกับการ

เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ให้มีความสามารถในการปรับตัว จึงต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้รวมถึงทักษะการใช้ชีวิต และเรียนรู้ทักษะใหม่ เพื่อความอยู่รอดในสังคม (Martin, 2010) สำนักงานบัญชียุคที่มีสาระเรียนรู้เนื้อหาหลักจึงไม่เพียงพอในยุคที่มีความรู้และข้อมูลข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สำนักงานบัญชีจึงควรมีการนำความรู้ในเนื้อหา และทักษะมาประยุกต์ใช้ในการปรับเปลี่ยนความรู้เหล่านั้น ให้เข้ากับเป้าหมายที่ก่อประโยชน์และสร้างสรรค์รวมถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามเนื้อหาของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีนวัตกรรมด้านการบัญชี ในเศรษฐกิจยุคดิจิทัลส่งผลกระทบต่อสำนักงานบัญชีในปัจจุบันมีกฎหมาย ข้อบังคับของ การจัดทำ การนำเสนอ สารสนเทศการบัญชี การภาษีอากร ด้วยระบบออนไลน์ ได้แก่ ระบบ e-Filing ระบบ e-Receipt ระบบ e-Tax Invoice เป็นต้น ระบบงานดิจิทัลยุคใหม่เหล่านี้เข้ามาแทนที่ระบบสารสนเทศระบบเก่าที่ทำด้วยมือของพนักงาน (Manual) ส่งผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพบัญชีเพื่อการก้าวทันกับการปรับเปลี่ยนระบบโลกกระดาษ จึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมต้องปรับความรู้ทักษะทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้องและทักษะดิจิทัลสมัยใหม่เข้าไปประยุกต์ใช้ต่องานที่ปฏิบัติให้มากขึ้น (พัชรินทร์ ใจเย็น, 2560) ดังนั้น สมรรถนะนักบัญชีในปัจจุบันที่พึงมีนั้นควรเป็นทักษะสมัยใหม่ด้านดิจิทัลประกอบไปด้วย การใช้โปรแกรมบัญชีโปรแกรมทางธุรกิจ รู้จักการค้นคว้าข้อมูลทางการบัญชีบนโลกออนไลน์ความสามารถในการสื่อสารที่หลากหลายช่องทาง มีการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ทางการบัญชีนำมาประยุกต์ใช้ในการประจำวัน รักษาข้อมูลทางการบัญชีในระบบดิจิทัลด้วยความปลอดภัย (เบญจวรรณ วัฒนชัยธวัช, 2559) และทักษะที่ควรมีในด้านวิชาชีพบัญชี คือ ทักษะความรู้ในวิชาชีพบัญชีจรรยาบรรณ ทักษะคิดที่ดีต่อวิชาชีพบัญชีและประสิทธิภาพการทำงาน (พงศ์ศิริภพ ทองศิริวิสุตกุล, 2555)

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า สมรรถนะของผู้จัดทำบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่พึงประสงค์ในยุคโลกาภิวัตน์ ควรประกอบด้วย

1. การใช้โปรแกรมบัญชีและโปรแกรมทางธุรกิจ ซึ่งนักบัญชีที่มีคุณลักษณะด้านการคิดวิเคราะห์และด้านการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศ จะช่วยให้การเงินที่จัดทำ นั้นมีความถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจน สมบูรณ์ ซึ่งนักบัญชีที่มีการคิดวิเคราะห์และด้านการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศ จะช่วยให้การปฏิบัติงานง่ายขึ้นเมื่อมีเครื่องมือเทคโนโลยีโปรแกรมต่าง ๆ มาช่วยในการทำงาน และสามารถทำให้การปฏิบัติงานรวดเร็วทันเวลาที่กำหนด
2. ความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ทางการทำบัญชี การประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีปฏิบัติงานบัญชีสมัยใหม่ การพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชี ความเชี่ยวชาญทางการบัญชีอย่างมืออาชีพที่มีต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงินของนักบัญชีในประเทศไทย เมื่อนักบัญชีมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ จะทำให้การเงินที่จัดทำนั้นมีความถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจน สมบูรณ์ สามารถทำให้การปฏิบัติงานรวดเร็วทันเวลาตามกำหนด การตัดสินใจถูกต้องคุ้มค่าต่อทรัพยากรที่ใช้ไป และสามารถทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความประหยัดคุ้มค่าให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดหมาย
3. ทักษะความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี ซึ่งนักบัญชีที่มีองค์ประกอบคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถจะช่วยให้การเงินที่จัดทำนั้นมีความถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจน สมบูรณ์การตัดสินใจถูกต้องคุ้มค่าต่อทรัพยากรที่ใช้ไปบรรลุเป้าหมายสูงสุดหมายสำเร็จและประสบความสำเร็จในการทำงาน อย่างไรก็ตามควรมีการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชีความเชี่ยวชาญทางการบัญชีอย่างมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงาน การตัดสินใจเรื่องการปฏิบัติเกี่ยวกับความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพบัญชีงายขึ้น และสามารถทำให้การปฏิบัติงานได้รวดเร็วตามเวลาที่กำหนดสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดหมายสำเร็จ

4. จรรยาบรรณและทัศนคติ โดยนักบัญชีในยุค AEC ต้องมีคุณลักษณะและความสามารถ การเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิเคราะห์และแก้ปัญหา จรรยาบรรณวิชาชีพ ภาษาและความรู้ความสามารถ ซึ่งนักบัญชีที่มีคุณลักษณะด้านจรรยาบรรณทางวิชาชีพทางการเงินจะช่วยให้งบการเงินที่จัดทำนั้นมีความถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจน สมบูรณ์การวางแผนในการปฏิบัติงานเป็นไปตามขั้นตอน การตัดสินใจในเรื่องคุณธรรมนั้นง่ายขึ้น และสามารถทำให้การปฏิบัติงานรวดเร็วทันเวลาที่กำหนด

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ทำบัญชีโดยตรง ได้แก่ ความรู้ความสามารถทางด้านบัญชีประสบการณ์การฝึกอบรม ความเข้าใจในขั้นตอนการจัดทำบัญชี โดยสอดคล้องกับกับ พิมพ์िता วรณวิจิตร และ ปวีณา กองจันทร์ (2560) ได้กล่าวว่า ผู้ทำบัญชีต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการบัญชีหมวดบัญชีวงจรถวายบัญชีและการรายงานทางการเงิน นอกจากนี้ ประสบการณ์ในการทำบัญชีของผู้ทำบัญชีเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สะท้อนให้เห็นว่าผู้ทำบัญชีมีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางด้านบัญชีผู้ทำบัญชี และเมื่อเกิดปัญหาในการทำบัญชีจะอาศัยประสบการณ์ที่มีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่เดียวกัน ผู้จัดทำบัญชีควรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีการฝึกอบรมถือเป็นการพัฒนาบุคลากรให้เกิดความเข้าใจในการทำงานขององค์กรและสามารถนำความรู้ความสามารถของตนมาใช้ในการพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้ทำบัญชีมีความกระตือรือร้นในการทำงานอีกด้วย อันนำไปสู่ ความเข้าใจในขั้นตอนจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในการจัดทำบัญชีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นขั้นตอนในการจัดทำบัญชีมีความยุ่งยาก และ ข้นซ้อนต่อการปฏิบัติงานทำให้ผู้ทำบัญชีไม่เข้าใจขั้นตอนการจัดทำบัญชีและไม่สามารถจัดทำบัญชีตามระเบียบของหน่วยงานส่งเสริมได้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการ ประยุกต์วิธีการจัดทำบัญชี หรือขึ้น ตอนในการจัดทำบัญชีให้เหมาะสมกับบริบทการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงาน

ส่วนสรุป

ปัจจุบันการดำเนินงานที่เป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มีเป็นจำนวนมาก และการบริหารงานของกิจการต้องมีความคล่องตัว มีความเป็นอิสระ และมีต้นทุนการดำเนินงานต่ำกว่าขนาดใหญ่จึงมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จะเจริญเติบโตเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ได้นั้นต้องอาศัยการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ และสามารถเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ได้ ในปัจจุบันธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ยังประสบปัญหาและข้อจำกัดประกอบธุรกิจหลายประการไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการจัดกา การด้านการตลาด ด้านแรงงาน ด้านเทคโนโลยีการผลิต รวมถึงการเงินและบัญชี โดยปัจจุบันเศรษฐกิจได้มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ดังนั้น นักบัญชีในยุคนี้จึงมีการขยายบทบาทออกไปจากความรับผิดชอบเดิมไปสู่บทบาทที่ช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับองค์กรมากขึ้น โดยนักบัญชีจะต้องมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน โดยธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ประสบความสำเร็จจะอาศัยข้อมูลทางการเงินเป็นแนวทางในการบริหารธุรกิจ ข้อมูลทางการเงินจะช่วยผู้ประกอบการในการวางแผน ตัดสินใจ และควบคุมการดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย ข้อมูลที่ผู้ประกอบการต้องการย่อมแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ สภาพแวดล้อม และปัญหาที่เกิดขึ้น แม้ว่าผู้ประกอบการ SMEs ขนาดเล็กที่มีธุรกรรมไม่ซับซ้อนและมีสินทรัพย์ไม่มากนัก อาจจัดทำบัญชีตามความสะดวกของผู้ประกอบการเอง เพียงเพื่อต้องการทราบรายละเอียดการดำเนินธุรกิจเบื้องต้น แต่ด้วยภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปัจจุบัน การทราบรายละเอียดการดำเนินธุรกิจเพียงเบื้องต้นอาจไม่เพียงพออีกต่อไปอันจะนำมาซึ่งความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจที่สูงขึ้น ประกอบกับการก้าวไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีระบบการค้าเสรีซึ่งหมายถึง

การที่ธุรกิจต่าง ๆ ในกลุ่มอาเซียนจะกลายเป็นธุรกิจใช้พรมแดนไม่มีกำแพงภาษีเป็นเครื่องมือดึงดูดทางการค้า ทำให้เกิดการแข่งขันทางธุรกิจเพิ่มมากขึ้นและรุนแรงมากกว่าเดิม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจ SMEs โดยตรง ดังนั้น ธุรกิจ SMEs ต้องอาศัยความสามารถจากการใช้สติปัญญาความรู้ของบุคลากรในองค์กรกับทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีอยู่ โดยเฉพาะบุคลากรทางบัญชีที่มีความสำคัญต่อองค์กรเป็นผู้จัดทำข้อมูลทางบัญชี และเป็นแกนหลักในการเชื่อมต่อให้งานกิจของส่วนงานต่าง ๆ ภายในองค์กรสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย โดยสมรรถนะนักบัญชีในปัจจุบันที่พึงมีนั้นควรเป็นทักษะสมัยใหม่ด้านดิจิทัลประกอบไปด้วย 1) การใช้โปรแกรมบัญชีและโปรแกรมทางธุรกิจ 2) ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมใหม่ทางการทำบัญชี 3) ทักษะความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี และ 4) จรรยาบรรณและทัศนคติ ซึ่งนักบัญชีที่มีสมรรถนะดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น จะช่วยให้เกิดการเงินที่จัดทำนั้น มีความถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจน สมบูรณ์ และสามารถทำให้การปฏิบัติงานรวดเร็วทันเวลาที่กำหนด

เอกสารอ้างอิง

- กานดาพรรณ แก้วผาบ. (2555). การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักศึกษาสาขา **วิชาชีพบัญชีมหาวิทยาลัยกรุงเทพ**. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิเคราะห์ภาวณาคคของประชาคมอาเซียน 2015-2020 วันที่ 25 พฤษภาคม 2555.
- ขวัญชนก ท่านนิมิตกุลชัย. (2556). **แนวทางปฏิบัติและปัญหาในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดสกลนคร**. In Proceedings เรื่องเดิมการประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 51: สาขาศึกษาศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- ขวัญญา ลินเชื้อ. (2548). **ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านกฎหมาย และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับคุณภาพการสอบบัญชี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยรญา ภูวปริยาธร. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดทำบัญชีและงบการเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในมุมมองของผู้ผ่านการอบรมผู้ตรวจสอบบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาโทมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สาขาการบัญชี. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยนรินทร์ วีระสวดาณิษฐ์. (2548). International Education Standards (IES). **สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย**. 1(4): 1.
- ธิดาพร อินชุม. (2554). **ปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายใน ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่**. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่. จาก https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=.
- นภาพร เคลื่อนเพชร. (2557). **การพัฒนากระบวนบัญชีให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรอินทรีย์ ตำบลสันมหาพน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นันทน์กัล ธีระอนันท์; และ อรรถพร นิมิตสูง. (2556, มกราคม-มิถุนายน). การศึกษาปัญหาและแนวทางการปฏิบัติงานตามระบบบัญชี กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. 5(9): 29-36.

- บรรจงจิตต์ อังศุสิงห์. (2561). **ความคืบหน้าของ AEC ด้านการบริการสาขารับการวิชาชีพบัญชี**. การสัมมนา หัวข้อ ความก้าวหน้าของการเจรจาการค้าบริการสาขาวิชาชีพบัญชีภายใต้กรอบประชาคมอาเซียนในปี 2558 วันที่ 21 ตุลาคม 2554. สมาชิวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์.
- เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช; ผ่องศรี วาณิชย์สุวงศ์; วุฒิชัย เนียมเทศ; และ ณัฐวิทย์ พจนันต์. (2559, สิงหาคม). **ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: ความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา**. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้. 3(2).
- ประวิทย์สร กิตติมโนรม. (2561). **แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้ทำบัญชีธุรกิจ SMEs ตามมาตรฐานการศึกษา ระหว่างประเทศ**. วารสารจันทร์เกษมสาร. 24(47): 79-94.
- พงศ์ศิริภพ ทองศิริสุเรศ. (2555). **สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชี: มุมมองของผู้บริหารงานสายบัญชี ในเขต การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. จาก <http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/145574.pdf>.
- พัชรินทร์ ใจเย็น; กฤษฎา มณีชัย; ธัญลักษณ์ ศรีงิ; และ ณัฐวิทย์ บุญภาพ. (2560). **นักบัญชีกับเทคโนโลยียุค ปัจจุบัน**. Journal of Pacific Institute of Management Science. 3(1): 196-207.
- พิมพ์พิศา วรรณวิจิตร; และ ปวีณา กองจันทร์. (2560, มกราคม-เมษายน). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำ บัญชีของกลุ่มมอสมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดมหาสารคาม**. Varidian E-Journal, Silpakorn University. 10(1): 1926-1942.
- รักษศิริ สิทธิโชค. (2531). **ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อวิชาภาษาไทยกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชา ภาษาไทยของนักศึกษา วิทยาลัยพลศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริกาญจน์ วงษ์เสรี. (2559). **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี สถาบันการเงินเฉพาะกิจ**. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ สาขาบริหารธุรกิจและการบัญชีครั้งที่ 4, 1515-1526. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิลาเพชร ศรีจันทร์เพชร. (2545). **การบริหารความเสี่ยงกับการกำกับดูแลกิจการ**. วารสารบริหารธุรกิจ. 35(135): 1-3.
- สภาวิชาชีพบัญชี. (2550). **ประโยชน์ของการจัดทำบัญชี**. จาก [http:// www.fap.or.th/](http://www.fap.or.th/).
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ ฝ่ายต่างประเทศ. (2557). **การเตรียมรับปี 2015 ของนักบัญชี (ตอนที่2) ความพร้อมสำหรับนักวิชาชีพบัญชี**. จาก http://www.fap.or.th/images/column_1370856210/FAP%20News%20No%209_5.pdf.
- สรบุษ บุญวุฒิ. (2558). **ปัญหาและรูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบัญชี สำหรับวิสาหกิจชุมชน: กลุ่มผู้ผลิตข้าวแต๋น บ้านหนองหลาย อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง**. ใน Proceeding การประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนองานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15, 161-172. ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- สันติ วิลาสศักดิ์นันท์. (2558). **ทักทายเปิดเล่ม FAP Newsletter**. 36: 3.
- หทัยกาญจน์ วงศ์เรือง. (2558). **ความสามารถของผู้จัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา ตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก**. การศึกษาอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชี. พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.

- อภิญา วิเศษสิงห์. (2556). การจัดทำบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: ศูนย์ทุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีงบประมาณ 2556.
- อมรา ตีระศรีวัฒน์. (2559). ความพร้อมในการแข่งขันของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทยภายในกลุ่มประเทศสมาชิกของอาเซียนภายใต้ข้อตกลงการยอมรับร่วมบริการวิชาชีพบัญชี. กรุงเทพฯ: สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- AMTaudit. (2015). Qualifications of a Professional Accountant. Retrieved on March 28, 2018, from https://www.amtaudit.com/view_news.php?id=24. (In Thai).
- KrungthaiSME Focus. (2562). 3 ปัญหาที่เกิดจาก SMEs วางแผนบัญชีผิด. จาก<https://sme.ktb.co.th/sme/productListAction.action?command=getDetail&cateMenu=KNOWLEDGE&catelId=18&itemId=155>.
- Martin, J. (2010). The Meaning of the 21st Century. Bangkok. L. T. P. The Partnership for 21st Century Skill. (2009). Framework for 21st Century Learning. Retrieved June 5, 2015, from <http://21stCenturySkill.Org/index.php>.
- Rubin, D. R. (2000). The Problem of Elicitation Management Knowledge: A Case of Research into Hospitality Management Knowledge. *International Journal of Hospitality Management*. 3(5): 123-145.
- Towers-Clark, JH; (2016). Are Undergraduate Accounting Students Developing Transferable Skills That Meet Stakeholder Needs? An international Study. Doctoral thesis, UCL (University College London).